

L'ESTRAT CATALÀ O EL LÈXIC SOTERRAT EN LA TOPONÍMIA VALENCIANA

Emili Casanova

1.-En el transcurs de la història, una bona part del lèxic existent en la nostra llengua ha esdevingut caduc, siga per la transformació o desaparició de l'objecte, concepte o funció que designava, siga per un canvi de modes o de maneres de veure la realitat. En una paraula, una part del lèxic històric no ha tingut continuació com apel·latiu en la llengua.

Per conèixer aquest lèxic històric disposem de tres observatoris:

- L'aprofitament de la documentació històrica.
- L'observació de la llengua oral actual, en concret dels dialectes actuals, documents vius de la llengua del passat.
- L'anàlisi de l'onomàstica d'una llengua.

El mètode millor i més segur per a l'estudi de la història de la llengua és el que combina els tres observatoris. Hui em propose, però, fer una aproximació a la història del lèxic valencià a partir de la toponímia, amb el benentès que la toponímia es recolza en el maneig d'una bona documentació per a conèixer els seus avatars, lluites, canvis i superposicions, i en l'emmarcament del topònim en el dialecte, per a una bona interpretació.

2.- La major part dels topònims van ser en altres temps apel·latius o noms comuns, amb un significat i una motivació clares per als seus batejadors, amb una relació entre significat i significat. El canvi de característiques de la zona, el canvi de costums socials o humans o l'envelliment lingüístic han fet que es perda aquesta relació. En aquest cas, l'apel·latiu queda convertit en un fòssil, en una relíquia lèxica, en un testimoni de la llengua del passat.

L'anàlisi d'aquests lexemes-topònims fossilitzats, soterrats, en la llengua ens

mostra dos tipus de topònims(1):

-Topònims primaris o específics, que no signifiquen res des de la nostra llengua, que només són identificadors o designadors d'un referent. És el cas d'una part dels topònims que provenen d'estrats anteriors al català: **Benetzar, València**.

-Topònims secundaris o comuns que són els que en el seu moment van ser apel·latius. Aquests els podem subdividir en quatre grups:

- els transparents des de la llengua actual: **el Cingle**.
- els derivats d'altres topònims transparents: **el Palmeral**.
- els metafòrics que naixen per una humanització del terreny (**l'Home Mort**) o per una elipsi sintàctica (**Fredes**).
- els opacs des de la llengua actual, només interpretables des dels coneixements històrics o dialectals (**la Sentiu<SENTICE**).

Els topònims secundaris o comuns formen el que anomenem estrat català de la toponímia, estrat que lògicament és el més nombrós en la toponímia de cada poble. És ací en aquest estrat on situarem la recerca del lèxic toponímic valencià soterrat, deixant de banda els dos primers subgrups, els dels topònims transparents o derivats, ja que aquests formen part del lèxic viu no del soterrat.

El corpus que publique ací és el que he anat formant aquests anys, i que comença a ser ric, gràcies sobretot als col·loquis de la Societat d'Onomàstica. En concret, he buidat una gran part dels treballs toponímics que han anat publicant-se aquests anys a més de treballs inèdits de les assignatures Onomàstica Catalana i Dialectologia Catalana, i les meues recerques personals(2).

3.- El lèxic valencià: En aquest treball entenc per lèxic valencià el viu en algun dels parlars valencians, siga actualment, siga a través de la documentació de qualsevol tipus: d'arxiu, literària... És a dir, no prenc ací en consideració el sentit restringit o dialectal de lèxic valencià com al privatiu de València en oposició a la resta dels dialectes catalans, com ho he pres en altres treballs. Per ex. **l'Obaga** (Tírig) que s'oposa, actualment, a la forma valenciana **Ombria** s'adiu bé al nostre propòsit ja que a l'Edat Mitjana era general en valencià.

El motiu és molt clar, l'abast del treball és historicolexical i no dialectal, i a més com he explicat en altres llocs la varietat valenciana de la llengua catalana comença a crear-se a mitjan XV i està completament formada a mitjan XVIII. Si prenguérem una opció particular del lèxic valencià, primerament aquest fet deixaria fora molts topònims històrics i a més trobaríem molts pocs topònims

dialectals històrics, ja que la major part dels lexemes privatis del valencià que han creat topònims encara perviuen hui en les zones on s'han documentat: Per ex. **el Bustal**, viu a la província de Castelló, documentat ja des de l'Edat Mitjana amb diferents accepcions; de la mateixa manera, **la Foia o les Foetes**.

Per altra banda, entenc en aquest treball que qualsevol topònim d'origen apel·latiu que visca al País Valencià, forma part del lèxic valencià, tinga la procedència etimològica que tinga aquest mot. Per exemple, **l'Algoleja**, topònim-mot d'origen àrab prové d'un lexema que vivia com apel·latiu en època catalana i per tant pot ser considerat un topònim-mot valencià. Hem d'acabar, com ja deia Moreu Rey, amb la consideració de considerar topònim celta o àrab el topònim format sobre una paraula d'aquest origen, perquè una cosa és el lèxic i l'altre el moment de la creació del topònim (per ex., els topònims formats amb **Quer**: **la Querola**, molt repetit al País Valencià és un lexema valencià soterrat d'origen català perquè va ser portat ací pels catalans no pels celtes(3).

L'única reserva que he tingut és el cas dels topònims transportats, on he seguit els plantejaments de Xavier Terrado(4), és a dir, el topònim que a la Catalunya originària es forma d'un mot comú, però que al País Valencià s'usa onomàsticament com a reflex d'allí no el consideraré lexema soterrat sinó topònim transportat. Em referisc tant als noms topònims (**Polinyà, Llanera, Mariola, Alberic** (no té per què ser àrab) com als cognoms formadors de topònims que vénen del Nord (**Baselga (Estivella), Escrig, Vaïllo, Conxell, Cortell, Vilamboc (vila en Boc)**).

Si he tingut clar que es tractava d'un topònim transportat no l'he considerat en el treball, en cas contrari sí: Per ex. **Vilafranca** l'he considerat un topònim juridicoadministratiu com **la Torre del Domenge o l'Empriu**, perquè considere que Vila-franca era un concepte jurídic no un topònim transportat. Igualment **Belcaire**.

En l'estudi del lèxic englobe també les variants formals, les accepcions específiques i sobretot els mecanismes de derivació hui en desús en valencià, com els sufixos. Per la finalitat lèxica del treball no he filat prim en la distinció topònim-pretònim.

4.- El lèxic soterrat: El conjunt de lexemes soterrats en la toponímia valenciana que he arrellegat és de 400, amb més de 2500 topònims diferents, documentats des del segle XIII fins al XX, però al meu parer ja presents des de l'Edat Mitjana com a lexemes, una altra cosa és poder afirmar el moment que es van convertir

en topònims per manca de documentació en molts casos. En tot cas, tindrem present els tres moments claus en la formació toponímica valenciana:

- l'Edat Mitjana, com a conseqüència de la repoblació valenciana;
- el segle XVII, com a conseqüència de l'expulsió dels moriscos;
- el segle XIX, com a resultat del procés de returació de les serres davant el creixement demogràfic.

Entenc per lèxic soterrat el lèxic que havent estat viu en algun moment de la història hui s'ha fet caduc en la llengua comuna, però s'ha arrecerat, s'ha conservat formant part d'un topònim (o un llinatge). Si considerem la relació areal del topònim i del dialecte com ha exposat Joan Veny(5), i que el topònim és un nom que designa un lloc concret pegat a la terra, és a dir al parlar concret, al dialecte, la definició donada s'ha de perfilar més, és a dir, que la caducitat del lexema s'analitzarà en relació al parlar de la zona concreta on viu el topònim: Per exemple, **la Clavaguera** (Puçol) o **l'Escaig** (Agullent) serien lexemes soterrats en tot el País, encara que siguen coneguts per la llengua normativa o visquen en altres terres del domini lingüístic, mentre que **la Cova del Caro** (Quatretonda, Xaraco) o **la Sagnia** (Agullent) seran lexemes soterrats encara que aquestes paraules es puguin trobar vives en altres zones del domini lingüístic valencià.

He cregut convenient transcriure la relació del topònims per ordre alfabètic. Tanmateix posaré ací, com a exemple, una relació dels grups que formen:

a) Topònims-mots de procedència no catalana: (aràbiga, aragonesa, mossarabismes(6):

Alberca

Algar

Alcúdia. l'Alcudiola

Algoleges

Fos, la

Rafalet

b) Topònims-mots que formen part de noms propis:

Jutglar, barranc del
Cartaina
Vaïllo(cognom)
Llomandilla<Andilla, lloma d'
Plangamell<En Gamell, pla
Raboser, el (malnom)

c) Topònims-mots formats amb accepcions:

Les Aigüetes 'gorgs'
el Montanyar 'dunes'
Barranc de l'Infern
la Conillera
el Parais 'terra bona per a conrear'
la Valfarta (Genovés)
les Llànties 'taques d'oli'

d) Topònims-variants formals: la Font del Balde, la Crebantada, camí dels Quartals, (cortals).

e) Topònims-mots creats per derivació:

-aco: el Fonderaco,
-am: el Barracam
-ar: el Rudar, el Pollancar,
-aria: era: Corbera, Cervera, Vimenera,
-às: el Barrancàs,
-atxo, utxo: el Caporutxo,
-el, -ella<ELLUM: Quartell, les Covatelles, la Regatella, Serratella, Vilella, Fontanelles, la Serrella,
-és, esa<ENSE: Vallesa, Montesa,
-et < etum: Vinet, Termenet, Pinet, Carraixet,
-et < ittum: Herbesset, Marenyet, Perellonet,
-ís, issa: Pedrisses, Planisses
-ó, ona <UNDA: la Comona, la Sortonella,
-ó< ONE: Bullentó, Castelló, mas de Corbó, l'Estanyo, Fondó,
-oc: Espioca
-ola: Uixola, Figueroles, la Caixola, la Bassola, la Simola

-osa: la Fenassosa, Coscollosa, la Palmosa

-prefix: la Sorrassa

e) Topònims-mots com a restes de marques morfològiques:

- Fossilització de l'article personal: Na Jordana, font d'en Carròs, Canet d'en Berenguer, en Gil.

- Adjectiu no mocionat: Aiguadolç, Fontcalent, Rocafort, Terrafort.

- Afèresi: Ti Surdo, font del

g) Topònims-lexemes per camps temàtics:

- Relleu: l'Alter, les Rotes, el Rompissar, la Clapa, Vallada, les Devallades, Soterranya, el Xim, Cotes, la Canadella, camí de les Olles, les Sitges, la Sitja, la Pedrafità, el Turmell, les Guixeres, el Llacorellar, el Somo, el Perelló, l'Estret de les Aigües, Buscarrons, Pedreguer, Post-Pelat.

- Hidrònimia: el Mareny, l'Ampolla, el Pèleg, el Canalat, Porçons (Pur-), la Peixerona (Piscina), Sallent, l'Illa, Fontanals.

- Botànica: l'Àlber, Teixeda, B. dels Escopalls, els Gentiscars, els Brugars, els Sepells (hui Petorros), el Bosquet, la Molsosa, els Freginals, el Farregàs l'Atzavara/-es, l'Alfàs, els Alfassos, el Boixar, Xirivella, el Presseguer, Formentera.

- Fauna: Calapatar, el Palomar, la Llobera, la Miloqueta, font de l'Auzell, els Marranxons 'pics rocosos', Codolla del Cervo, font del Godall 'porcellet'

- Hàbitat: Espioca, la Cleda, les Bordes, el Vilaret, la Closa, la Devesa, el Reffasi, el Peiró, la Verola, la Cava, la Sinoga.

- Carreteres: la Cossa (el cós dels Rosins, brassal cosser), Vall d'Uixó (Uixola, Uixet), Pas Forcall, els Entreforcs, l'Encruellada, B. de la Carxata, els cintos de Carxata, la Calçada.

-Indústries/Cultius: les Capçades, Jovades, Novals, les Sorts, Sortanelles, Sortonella, la Rugla, les Fornals, el Sememar, l'Argamassa, l'Alt dels Atansos (Castellcastell) 'corral', els Madrons, les Seniades, la Sénia, la Tremuja (tx), les Setenes, Denes.

-Administració-jurídica: la Torres del Domenge, l'Almoina, l'Empriu, el Benifet, la Tinença, els Terços.

-Origen religiós: Corti-xelles, la Badia, la Jana.

-Colors: el Vermellar.

-Adjectius: Vila-joiosa, els Mesells, Perencisa, Barranc Pregó, font Voltada, Braçal Jussana, cova Llonga.

h) Topònims-mots dialectals:

Faeneta 'finca' (Santa Pola)
Bolta 'volta' (valencià meridional)
Atansos
Bustal

i) Topònims-mots per etimologia popular: la Bastida (l'Envestida), la Rúbia (Atzúbia), l'Espetla (espelta),

j) Toponímia i fronteres:

Cànyoles (naix a Almansa)
Hos (La manera d'Ènguera de dir Fos)
Tollo, barranc del (Benaguasil): fa frontera amb Pedralba

5.- Corpus(7) de lèxic soterrat o lèxic pertanyent a l'estrat català(8):

Aiguadolç (Dénia)
Aiguar (Agullent)
Aiguassal (Culla)
Aigües de Busot
Albacar, l' (Dénia)
Albaina, l' (Torís)
Albardal (l'Olleria)
Albellatjar (Artana)
Àlber (el pont dels Albres) (Agullent)
Alberca (Dénia, la Núcia, Torrent)
Alberells (Guadassuar)
Alborgí (Carcaixent)
Alcanada o Ancanar (Castelló Rugat)
Alcavó de la Reina (l'Olleria)
Alcornoc (Estivella, Nul·les)
Alcúdia, l' Alcudiola (Agullent, Benimuslem)
Alfadadí, el Fadri (el Palomar), Alfardí (Genovés)
Alfarella (Gilet)
Alfàs, l' (Sollana)
Alforí (Vistabella)
Algadins 'zona d'algues' (Sollana)
Algar, l' (Callosa d'en Sarrià)

Algoleges (Dénia)
 Algorfa 'terreny fèrtil'
 Alguixos < de guix (Rafelbunyol)
 Àligues, cingle (Sallent)
 Almarx (la Núcia), Almaig (Ontinyent)
 Almenà, l' (Algar). Almenares 'lloc o presa per a regar'(el Puig i Soneja)
 Almoina(Agullent). Almoines < Almoina de don Pedro d'Ixer (XV)
 Alqueriola (Agullent, Nules)
 Altell (València)
 Alter (Dénia, Picassent). Alters (XVII). Alter de Peris o Alteró 'zona d'arena on es plantaven oliveres'
 Altesó (Benigànim)
 Ampolla (Montesa, Teulada) 'portell o pas estret d'un riu o entre muntanyes'
 Ampol·lós (Torís) 'elevació excessiva del terreny'
 Angostum de Benifaça
 Anguilera, l'(Guadassuar,XVIII) 'séquia que en la part que toca el camp no té caixer que sobreix del sòl, per la qual cosa inunda el camp vessant-s'hi tot al llarg'.
 Antigons (Museros)
 Argamassa (Castelló, XVII)
 Arnet, cau de (Nules) 'arç negre o arçot'(NR)
 Arrabassada 'artiga'(Atzeneta Maestrat)
 Arrimal (Vilallonga)
 Artiga, el pouet de l' (Atzeneta Maestrat)
 Arxipèl (Cullera)
 Asbardal, Asbardalet (Benitatxell)'cobert o recer fet de canyes o semblants'
 Asprella (XVIII) hui Asprilles (Elx)
 Assagador/Assegador, l' (Agullent)
 Atansos, alt 'paratges muntanyosos on s'arrima o atansa el bestiar per a defensar-se del mal oratge'(Castcastell)
 Atzavara, carrer (XVI), hui es diu Asarau (Castelló). Alsavares(Elx)
 Atzucac (Catarroja)
 Aubaga (Xert) està a l'ombria de la Barcella
 Auzell, font (Culla)
 Avenars 'arreplega els escorrims o les correnties del reg'(Godella)
 Badell (Tavernes Valldigna) < Vadellum. Baell
 Badia, la (Agullent)
 Bago 'depressió entre muntanyes, coma, bé a la solana bé a l'ombria'(Cintorres)
 Barcella 'per una construcció de forma cònica que travessa el riu'(Estivella). La

Barcella (lloc de Cervera del XII)
Bargalló (hui margalló)(Benicarló)
Barracam (Sollana) 'zona de cases o barraques'
Barrancàs (Ontinyent)
Barrisques (Benlloch) 'restes de fruita, llegums i hortalisses venudes a baix preu, a ull'
Baso, frontó del (Vilafamés)
Bassalades (Castelló)
Bassarassa (Cullera)
Bassis, font dels (Cocentaina, XVII)
Bassola (Tírig)
Batle, casa (l'Olleria), El Balde (Fontanars)
Bega (Cullera)
Bellcaire (Nules, XVI)
Benifet (Agullent)
Betso, secanet (Castelló), betzo 'babau'
Bigueral (Benigànim)
Bitxac, casa (Malnom) Meliana
Bixquert (Xàtiva)
Blec, el (Xirivella) 'blet'
Boixar, el
Bol 'bitlla'es jugava en aquest lloc (Rafelbunyol).
Bomià, fosseta (XVI), (Culla)
Bordes (Xert, Dénia) A Xert hui del so Bordes (cognom)
Borreguello (Carcaixent)
Borronar 'part de borrons'(Sollana)
Borumbot (Calp)
Bosquet (Moixent)
Boter 'resclosa'(Bèlgida)
Botera 'albelló'(Nules)
Bovalar (Benicarló)
Bovaret (Xilxes)
Boveta (TavernesValldigna). Bovetes (Dénia)
Brenca (Cullera)
Brosquil 'llenya menuda'
Bruc, mas del (PoblaTornesa).Brugar (Quatretonda)Brucaret (Artana). Bungal de la Pica (Culla), Els Brugars (Quatretonda)
Brúfol (Genovés, XVI)
Buitrera (Ontinyent)
Bullent (Pego)

Bullentó (Pego)
 Buscarrons (els Poblets). Buixcarró (Bocairent)
 Bustal (Alcora, Artana, Culla). Mas del Bustal (Vilafamés)
 Cabanes
 Cabeç (Benaguasil), Cabeço (Font de la Figuera), Cabeç Gord (Gilet, XVI)
 Cabeçol (Puçol)
 Cabrafich 'figuera borda' (Xixona)
 Cabrerola (Xert, hui molló dels cinc termes)
 Cadufos (Carcaixent, XVI, Algemesí)
 Caixola (Quart Valls)
 Calapatar (Dénia)
 Calçada (Xilxes)
 Calcides (Benissa)
 Calderons, tossal dels (Canals). Calderona (Gilet)
 Calet, barraca (Meliana) <Micalet
 Call, carrer (Ontinyent)
 Camades 'sistema de plantacions de tarongers' (Poblets)
 Campassos (Vilafamés)
 Canyamar (Torís, Canals) <'tipus de raïm'
 Canadella (Agullent). Canadelles (Benlloch)
 Canalat de l'Esgarrada 'portell no redó, sinó séquia tallada a fil obert fins baix' (Castelló, XVI)
 Canalis (Estivella) 'paratge navegable'
 Canet
 Canos 'desembocadura d'un riu'. el Cano de la Murta (Alfara)
 Cantalar, pla (Sallent), carrer (Ontinyent)
 Canyamar (XIX) 'vinyes que treien un raïm dolç'
 Capçades (Xàtiva, Castelló) 'files que reguen els horts que estan situats a la part alta'
 Capçades de l'Alcanència (Carcaixent, XV)
 Capçó (Orba)
 Caporutxo (Font de la Figuera)
 Cardassar (Culla)
 Carència (Torís)(9)
 Caro (Xaraco), el Caro (Quatretonda)
 Carraixet (Montcada, Xàtiva)
 Carrerassa (Castelló)
 Carxata, barranc de (Catadau)
 Cascarra (Aielo de Malferit)
 Castelló

Cati, Catinells, mas < catinus(Xert)
 Catxola (Quart de les Valls)
 Catxull 'fangutxer', la creu de (Xert)
 Cava, la (Font d'Encarròs)
 Cavall Bernat (Cocentaina,XVII)
 Cenallo, cova del (Culla)
 Cepellar (Calp)
 Cervera
 Cervo, Codolla (l'Olleria)
 Cingla (Atzeneta Maestrat)
 Cint /Cinc (Alcoi) <CINCTUS
 Cintos de Carxata (Carlet)
 Cirers (hui ací es coneix cirerer) (Benlloch)
 Claper, Clapa (Algemesí).Claperet (Castell)
 Clapissals (Atzeneta Maestrat)
 Claveguera (Puçol)
 Closa (Algemesí, XVII, Xirivella, el Puig) 'clos de terra tancat'
 Clotassos, els (Costur)
 Clotes (Xert)
 Clotxó del Baso 'cocó'
 Cocó, el (Vila-joiosa)
 Codinals (Castelló)
 Codoval, barranc 'lloc de pedres'(Quart de les Valls)
 Cogullada (XIV)<CUCULLIATA 'tossal' particularitat topogràfica del solar
 (Carcaixent)
 Colmo del rassant 'cim'
 Coma (Paterna). Comona (Benigànim).la Comuna (Muro, Cocentaina)<CUMBA
 UNDA
 Congustum del Arannonel (Castelló, XIII)
 Conillera (Agullent, Sagunt)
 Conxell (Fontanars) (cognom)
 Corbera
 Corbó, mas de (Castelló)
 Corcot (Canals) 'les terres de secà semblen tenir la forma de corc'
 Cormulló dels Moros (Albocàsser)
 Coronella 'elevació del terreny'(Puçol)
 Corps-Corps 'camins amb revoltes'(Sollana)
 Cortell (Salem)
 Cós dels Rossins (Castelló), braçal cosser 'que flueix sense obstacles ni
 interrupció'(Font de Quart)

Coscollosa (Castelló, Elx)
 Cossa (Ribarroja, Onda)
 Còssins (Algemesi)
 Cotes < cot 'pedra': Cotalba (Lloc Nou de Sant Jeroni), Cotelles
 Covarxelles (Tírig)
 Covarxos 'coveta o entrant enla roca, o refugi'(Costur)
 Covatelles (Torrent)
 Crebantada (Gilet, XVI). Quebrantada
 Cremençó (Aigües Vives, XVIII)
 Cruada (l'Olleria)
 Cubella 'depòsit d'oli en què es rep l'oli'(Pobla Llarga)
 Cubets (Agullent) <cup
 Cuquerola, escull (Benitatxell)
 Curolla (Xert)
 Cutxola (Cinctorres) 'clot a la roca'
 Dalla, la (Carlet)
 Denes (Font d'Encarròs)
 Devesa (València)
 Dreuera, la; l'Endreuera (Terrateig)
 Dula, casa (Benlloch)
 Eixutals (Castelló)
 Empriu 'terres de propietat col.lectiva'(Dénia)
 Encanada o l'Encanar (Castelló Rugat)
 Encreuades (Font d'Encarròs)
 Encruellades (Aldaia)
 EntredosRolls (Baronia de Torres, XVI)
 Entreforcs (Castelló)
 Erola (Albaida)
 Escaig (Agullent)
 Escalerola. Hui B. de l'Escresola (Ontinyent)
 Escarnaig < escar 'atracador de barques'(Gandia)
 Escarpell (Atzeneta Albaida)
 Escoda (Castell Castell), 'martell'
 Escopalls 'allò fet amb brins de certes plantes'(Benifaió)
 Escorriola (Aldaia)
 Escurçonera (Quatretonda)
 Espadà (Suera)
 Espetla 'espelta'(Castell Castell)
 Espioca (Benifaió)
 Esplugues (cognom)

Esquenerola (Esquererola, XVII) (Cocentaina)
Estanyó (Dénia)
Estanyol (XIX) (Xàbia)
Estepar (Dénia)
Extremal (el Puig)
Faeneta 'finca' (Santa Pola)
Falaguerals (Llutxent)
Farg, olivar (Artana) 'olivar que no dona fruit'
Farigola (Quatretonda)
Farratger, el (Guadalest)
Farregàs < de farro 'espècie de blat' (Alcora)
Feixassa 'feixa de terra' (Xert)
Fenassosa (Fontanars, Banyeres)
Fenosa (Benaguasil)
Fermosa, la penya (Busot)
Fesa (Guadassuar)
Figueroles
Finestrat
Flaó 'elevació redona' (Tírig)
Fleix, barranc (Sallent)
Fonderaco (el Puig)
Fondó (Benifaió)
Font del Patge (Albaida)
Fontanals, Fontanars (Muro, Canals)
Fontanella, Fontanelles (Agullent)
Fontcalent (Alacant)
Fontilles (Orba, XVII)
Forcada, senda (Nules)
Forcall (Albaida, carlet)
Formentera (Oriola)
Fornals (Carlet)
Fornàs (Torís, Sagunt)
Forques (Alcàsser) 'creuament de camins'
Fos (Culla), Aielo, Moixent, Benicarló. Fossino (Culla, XVI)
Fossar, el (Agullent, Catadau)
Fredes. Font Freda (Bèlgida)
Freginals, abans ferreginals (Agullent, Borriol)
Freira, alcavó (l'Olleria)
Freixar, barranc del (Xeraco)
Freu 'llenca de mar entre dos terres' (Xàbia)